

Załącznik nr 1 do umowy Nr 1/2022 z dnia 14 stycznia 2022 r.
w sprawie warunków organizacyjno-finansowych działalności oraz programu działania
Legnickiej Biblioteki Publicznej

**„BIBLIOTECZNY UNIWERSALIZM –
TRADYCJA I NOWOCZESNOŚĆ”
PROGRAM DZIAŁANIA
LEGNICKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
NA LATA 2022-2028**

ANNA GAŁOWSKA

Legnicka Biblioteka Publiczna stanowi bardzo ważne ogniwo infrastruktury kulturalnej, oświaty i gospodarki regionu. Wspomaga szeroko rozumianą edukację społeczną. Zapewnia bezpłatny i szeroki dostęp do dóbr kultury polskiej i światowej za pośrednictwem książek, czasopism, zbiorów specjalnych, komputerowych baz danych i Internetu. Poprzez bogactwo zbiorów bibliotecznych, swoiste formy pracy oświatowej Biblioteka wzbogaca procesy dydaktyczno-wychowawcze szkoły, wspiera jej działania kształcąco-wychowawcze, kształtuje nawyki kulturalnego obcowania z książką.

Jako lokalny ośrodek informacji stara się zapewniać społeczeństwu szeroki dostęp do wiedzy i wszelkiego rodzaju informacji regionalnej, promować książkę i czytelnictwo w społeczności lokalnej poprzez organizację różnego rodzaju imprez kulturalno-oświatowych. Uniwersalny charakter zbiorów bibliotecznych i jego systematyczne uzupełnianie sprzyja zaspokajaniu potrzeb użytkowników różnych grup wiekowych i wykonywanych zawodów.

Przemiany zachodzące we współczesnym świecie w postaci globalizacji, eksplozji informacji, rozwoju wiedzy, technologii, znajdują odzwierciedlenie w kulturze, nauce i edukacji. Zjawiska te mają duży wpływ na zmiany w funkcjonowaniu i postrzeganiu biblioteki jako instytucji nie tylko gromadzącej, przechowującej i udostępniającej dorobek piśmienniczy, ale także pośredniczącej i uczestniczącej w tworzeniu kultury.

Legnicka Biblioteka Publiczna antycypuje współczesne tendencje, wypracowując tym samym nowy typ relacji między sferą wartości intelektualnych i estetycznych a sferą technologii cywilizacyjnego otoczenia. Rodzi to szereg interesujących prób rozszerzenia działalności statutowej o nowe typy usług bibliotecznych. Jednym z poważnych wyzwań w realizacji tych zadań jest stworzenie odpowiedniej bazy (zarówno w sferze infrastrukturalnej, jak i finansowej), która umożliwi komfortowy odbiór różnorodnych działań zróżnicowanym wiekowo, kulturowo i intelektualnie grupom oraz realizację własnych potrzeb i pomysłów zarówno jednostkom, jak i organizacjom pozarządowym.

Celem legnickiej księżnicy jest stanie się tzw. „trzecim miejscem” - *The Third Place* (termin używany w określaniu miejsca w przestrzeni publicznej, które oddziela środowisko życia w domu i pracy. Pojęcie to użyte zostało po raz pierwszy w 1989 r. przez amerykańskiego socjologa Raya Oldenburga w książce *The Great Good Place*). Według Oldenburga, życie społeczne koncentruje się wokół trzech ważnych ośrodków: domu (miejsca, w którym mieszkamy), pracy (miejsca, w którym pracujemy), oraz „trzeciego miejsca”, w którym prowadzimy szeroko pojęte życie towarzyskie. Cechy „trzeciego miejsca” to swoboda przebywania, równość klasowa i społeczna, komunikatywność, dostępność, obecność starych i nowych znajomych, przyjazna atmosfera, poczucie bycia w „domu z dala od domu”.

Standardem w działalności LBP stały się różnorodne formy edukacji czytelniczej, literackiej, medialnej, ekologicznej, muzycznej. Powstały 4 Dyskusyjne Kluby Książki, Klub

Dyskusyjny Czytelnika Głuchego, Dyskusyjny Klub „Ale Płyta”, Klub Czytających Rodziców, Warsztaty literackie „Pisemne bazgroty - literackie pieszczoty”, Klub Filmowy Osób Niewidomych, Koło Ekologiczne, Sekcja kreatywna „Złote ręce”. Utrzymano i podniesiono jakość wypróbowanych działań: lekcji bibliotecznych, spotkań autorskich, spotkań i edukacji regionalnej, zajęć dla osób niepełnosprawnych, seniorów, sesji, warsztatów, konkursów czytelniczych, literackich i plastycznych, zajęć świetlicowych realizowanych w oparciu o książkę. Corocznym świętem książki związanej z Legnicą stał się konkurs „Legnicka Książka Roku” organizowany wraz z Muzeum Miedzi. Przedsięwzięcie integruje ludzi książki – pisarzy, wydawców, bibliotekarzy i czytelników i stanowi mocny punkt promocji lokalnej literatury.

W placówkach Legnickiej Biblioteki Publicznej zaczęto tworzyć miejsca, które wcześniej nie kojarzyły się z tradycyjną biblioteką, wprowadzając nowe elementy przestrzeni bibliotecznej, takie jak galerie wystawowe, centra multimedialne, strefy zabawy, wypoczynku (np. Kawiarenka Internetowa dla Seniorów, Kąciki Malucha itp.). Działania te podporządkowane są również indywidualnym potrzebom grup odbiorców lub wręcz jednostek. Swe doświadczenia bibliotekarze legnickiej księżnicy przekazują pracownikom bibliotek powiatu legnickiego. Legnicka Biblioteka Publiczna sprawuje opiekę nad bibliotekami powiatu.

LBP współpracuje ze szkołami, uczelniami wyższymi, licznymi organizacjami pozarządowymi zainteresowanymi kulturą, historią regionu (Stowarzyszenie „Pamięć i Dialog”, portal historyczny miasta Legnicy „Liegnitz.pl”, Stowarzyszenie Kulturalne „Krajobrazy”, Towarzystwo Miłośników Legnicy „Pro Legnica”, Towarzystwo Przyjaciół Nauk) mniejszościami narodowymi i etnicznymi (Stowarzyszenie Romów w Legnicy, Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Legnicy, Stowarzyszenie Łemków, Niemieckie Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne). Biblioteka stała się miejscem wymiany myśli i rozwoju intelektualnego dla ludzi zainteresowanych kulturą, historią Dolnego Śląska, spotkaniami z twórcami kultury i historykami. Stałymi odbiorcami naszej oferty są także uczestnicy „Uniwersytetów III Wieku”.

Pochylamy się nad osobami defaworyzowanymi czytelniczo – osobami niepełnosprawnymi (fizycznie, z lekkim upośledzeniem intelektualnym, niewidzącymi, głuchymi). Współpracujemy m.in. ze Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych i Przyjaciół „Nadzieja”, Legnickim Stowarzyszeniem Rodzin i Przyjaciół Dzieci z Zespołem Downa „Otwórz Serce”, legnickim Oddziałem Polskiego Związku Niewidomych. Przy Bibliotece powstał unikatowy w skali kraju Dyskusyjny Klub Czytelnika Głuchego i odbył się bodajże pierwszy w kraju koncert dla osób głuchych, z którym wystąpił znakomity muzyk jazzowy i pedagog, Patrycjusz Gruszecki. Szczególnym odbiorcą działań bibliotecznych są legnicy Romowie, w siedzibie LBP powstało Centrum Dokumentacji Romskiej gromadzące wydawnictwa związane z romską historią, kulturą i wszelką dokumentację wspomnieniową i fotograficzną dotyczącą Romów w Legnicy. Nowatorskie formy pracy z odbiorcą niepełnosprawnym zostały nagrodzone m.in. przez Polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych. Biblioteka zajęła I miejsce w etapie regionalnym (dolnośląsko-opolskim) i została laureatem etapu Ogólnopolskiego Konkursu „Lodołamacze” (II miejsce w kategorii pracodawca nieprzedsiębiorca), „za szczególną wrażliwość społeczną i promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia”.

Starania związane z podniesieniem jakości i atrakcyjności oferty LBP doprowadziły do realizacji w latach 2017-2018 projektu „Rewaloryzacja i rozbudowa siedziby Legnickiej Biblioteki Publicznej w Legnicy przy ul. Piastowskiej 22”. Etap I – rewaloryzacja dzięki pozyskaniu dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, Poddziałanie 4.3.1 Dziedzictwo. Całkowita wartość projektu wyniosła 5 763 322,18 zł, zaś kwota dofinansowania: 4 757 247,85 zł.

Zakres rzeczowy Projektu obejmował renowację budynku biblioteki i odtworzenie jego wartości historycznej, dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez montaż dźwigu i utworzenie wejścia dla niepełnosprawnych, infrastrukturę towarzyszącą wokół budynku, w tym drogi, ogrodzenie terenu, zieleń, zakup wyposażenia biblioteki (wyposażenie Strefy Młodzieży w sprzęt multimedialny, komputerowy i meble, wyposażenie Sali Spotkań w podest, scenę, nagłośnienie, montaż regałów przesuwnych).

W trakcie realizacji Projektu, w piwnicach budynku odkryto „pomieszczenie do degustacji wina” z ukrytymi pod warstwą tynków i farby polichromiami figuralnymi i ornamentальnymi. Otrzymano zgodę Instytucji Zarządzającej na zwiększenie kosztów Projektu w celu przeprowadzenia prac konserwatorskich i udostępnienia pomieszczenia do zwiedzania.

Realizacja projektu została nagrodzona w Ogólnopolskim Otwartym Konkursie Modernizacja Roku & Budowa XXI Wieku. Plebiscyt nagradza najciekawsze rozwiązania i dokonania budowlane w zakresie modernizacji, remontów, renowacji czy adaptacji. Celem organizatorów jest promocja oraz wyłonienie każdego roku najlepszych, wyróżniających się szczególnymi walorami, przedsięwzięć budowlanych.

Wszystkie wymienione powyżej zabiegi doprowadziły w „przedpandemicznym” 2019 roku do udziału w przedsięwzięciach bibliotecznych 57.181 osób i 144.300 odwiedzin placówek bibliotecznych przez czytelników, którzy wypożyczyli 330.828 materiałów bibliotecznych, pozyskali 57.062 informacje i skorzystali 4.576 razy z Internetu.

Działania mające na celu utrzymanie, a nawet zwiększenie atrakcyjności Biblioteki będą miały ogromny wpływ na udział legniczanie w kulturze czytelniczej, szczególnie w okresie pandemii, jak i w latach po jej wygaśnięciu. Ogromnym wyzwaniem będzie zaproszenie do powrotu tych czytelników, którzy z przyczyn zdrowotnych zrezygnowali z oferty Biblioteki oraz zachęcenie do korzystania z propozycji bibliotecznej ludzi młodych, którzy w czasie pandemii praktycznie stracili kontakt z szeroko pojętą kulturą słowa. W tym zakresie niezbędna będzie ścisła współpraca z legnickimi placówkami oświatowymi w zakresie edukacji czytelniczej, literackiej, ekologicznej, muzycznej, regionalnej.

1. MISJA I CELE WYSOKOPOZIOMOWE

Misją Biblioteki powinno być tworzenie nowoczesnej, otwartej i szeroko dostępnej sieci placówek spełniającej i reagującej na potrzeby uczestnictwa w kulturze i samorozwoju mieszkańców Legnicy, animującej nowe rozwiązania i propozycje kulturalne i edukacyjne.

Cele wysokopoziomowe:

- Biblioteka jako miejsce kultury literackiej, zarówno w kontekście czytania książek, jak i uczestnictwa w życiu literackim,
- Biblioteka jako sieć estetycznych, przyjaznych miejsc zachęcających do kontaktu z kulturą,
- Biblioteka jako „trzecie miejsce”, w którym spędza się wolny czas, realizuje zainteresowania, edukuje,
- Biblioteka jako dystrybutor wysokiej jakości informacji, szczególnie o regionie, w którym dystrybuowana jest rzetelna, oparta na nauce, wiedza,
- Biblioteka jako miejsce dla młodych odbiorców, w którym realizują swe pomysły przy wsparciu bibliotekarzy,
- Biblioteka jako instytucja elastyczna, reagująca na nowinki technologiczne i nowe formy pracy z czytelnikiem,
- Biblioteka wpisująca się w ideę *smart city* w zakresie budowania oferty, komunikacji z odbiorcami, rozwiązań infrastrukturalnych, wykorzystywanych nośników,
- Biblioteka jako miejsce integracji osób o wspólnych zainteresowaniach związanych z literaturą, historią regionu, działaniami na rzecz społeczności lokalnej,
- Biblioteka jako baza dla działalności organizacji i stowarzyszeń, partner dla instytucji kultury w kraju i za granicą,
- Biblioteka jako miejsce dla grup wykluczonych: seniorów, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i etnicznych, którzy dzięki placówkom bibliotecznym mogą uczestniczyć w życiu kulturalnym swego miasta,
- Biblioteka jako miejsce pracy pasjonatów o wysokim poziomie przygotowania, chętnych do podejmowania wyzwań, zaspokajających jednocześnie potrzebę samorozwoju.

2. ORGANIZACJA SIECI PLACÓWEK

Ciągła analiza stanu bibliotek, danych bibliotecznych i potrzeb czytelniczych, mająca na celu optymalizację działań bibliotecznych i wynikająca z niej:

- potrzeba wypracowania nowej, atrakcyjnej formuły pracy Czytelni Naukowej w siedzibie LBP, poprzez połączenie z Filią nr 9, ul. Żołnierzy II Armii Wojska Polskiego (oszczędności w budżecie z tytułu braku kosztów wynajmu i mediów w Filii nr 9),
- podjęcie starań o nadanie Legnickiej Bibliotece Publicznej imienia Tadeusza Gumińskiego, Honorowego Obywatela Miasta Legnicy, zasłużonego dla legnickiej kultury,
- przygotowanie dokumentacji i złożenie wniosku do MKiDN pn. „Kultowa Biblioteka w kultowym miejscu – rewitalizacja Wypożyczalni dla Dorosłych Legnickiej Biblioteki Publicznej, Rynek 15”, przy dofinansowaniu z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. Ta znana bardzo wielu legniczansom placówka znajduje się w bardzo złym stanie technicznym. Szczególnie I piętro – w stylistyce lat 70-tych nie zachęca do odwiedzin i nie zapewnia optymalnego dostępu do zbiorów, w placówce, na I p. znajduje się stara instalacja elektryczna pokryta boazerią, wielokrotnie zalana przez sąsiadów. Praktycznie brak toalety dla czytelników i dostępności dla osób niepełnosprawnych na I piętro. Zamontowanie windy zewnętrznej od podwórza, która mogłaby obsługiwać Wypożyczalnię i Muzeum Miedzi rozwiązałoby problem dostępności dwóch instytucji dla osób niepełnosprawnych,
- systematyczne remonty placówek bibliotecznych w celu zapewnienia ich estetycznego, przyjaznego wyglądu,
- dalsza automatyzacja procesów bibliotecznych w celu zapewnienia odbiorcom dostępu do szybkiej informacji,
- systematyczna wymiana i unowocześnianie sprzętu komputerowego.

3. STRATEGIA BUDŻETOWA

Podstawowym źródłem finansowania Legnickiej Biblioteki Publicznej jest dotacja Organizatora. W celu odbudowania dynamiki rozwoju instytucji sprzed pandemii konieczne jest wzmocnienie potencjału budżetowego Biblioteki z uwzględnieniem inflacji i kosztów bieżących oraz wynagrodzeń pracowników, które w ostatnich latach uległy spłaszczeniu.

W celu podniesienia atrakcyjności i dostępności oferty bibliotecznej należy:

- zwiększyć o min. 50% zakup zbiorów (książka tradycyjna, e-booki, audiobooki, płyty CD, prasa),

- stworzyć nowe formy aktywności w wybranych placówkach Biblioteki, np. Kąciki lub Kluby Gier Planszowych. Szacowany koszt – 15.000 zł,
- dążyć do utworzenia Klubu Czytelników Wyrafinowanych - klubu dyskusyjnego, zrzeszającego i moderowanego przez legniczan, w ramach którego na spotkania zapraszani będą ludzie mający wpływ na życie społeczne, etyczne, twórcy kultury itp.,
- systematycznie wymieniać i uzupełniać sprzęt komputerowy. Jakość i szybkość działania komputerów i Internetu zachęca czytelników do korzystania z Biblioteki,
- wzbogacić dostęp do nowości technologicznych wspierających pracę z czytelnikiem, szczególnie o specjalnych potrzebach, np. dla 5 Filii LBP działających na rzecz osób niepełnosprawnych zakupić Magiczny Dywan z pakietem FUN I - interaktywną pomoc dydaktyczną łączącą multimedia z aktywnością ruchową oraz pakiet gier rewalidacyjnych. Szacowany koszt – 60.000,00 zł,
- przeprowadzić głęboki remont Wypożyczalni dla Dorosłych w ramach projektu „Kultowa Biblioteka w kultowym miejscu – rewitalizacja Wypożyczalni dla Dorosłych Legnickiej Biblioteki Publicznej, Rynek 15”. Szacowany koszt wykonania projektu i kosztorysu, który określi całkowitą wartość zadania – 123.000,00 zł,
- podnosić estetykę i atrakcyjność placówek bibliotecznych poprzez systematyczne remonty,
- utrzymać dotychczasowy system pozyskiwania funduszy zewnętrznych z programów przeznaczonych dla bibliotek, przy zapewnieniu przez Organizatora wkładu własnego, uzależnionego od zamożności gminy,
- dążyć do stabilnego, zaplanowanego wzrostu płac dla pracowników Biblioteki.

Wszystkie wymienione powyżej działania uzależnione są od posiadanych środków.

4. PODSUMOWANIE

Przedstawiona koncepcja działań ma charakter ewolucyjny. Po dalszych konsultacjach i uściśleniu wzmocni markę Legnickiej Biblioteki Publicznej w mieście i poza nim. Ważnym wyzwaniem dla Biblioteki jest utrwalenie dotychczasowego dorobku, zaś odbudowanie zainteresowania czytelnictwem i uczestnictwem w kulturze jest poważnym i wieloletnim wyzwaniem, czemu służyć mają wypracowane nowe formy działalności.